

СУЧАСНІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНІ ПРОГРАМИ ТА МЕТОДИ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тищенко В. О.

*доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-9540-9612
valeritysh@gmail.com*

Соколова О. В.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0003-1062-0935
sokolova-znu@gmail.com*

Омельяненко Г. А.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-0490-4133
znutmfkit@gmail.com*

Парій С. Б.

*старший викладач кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-4246-6699
svetusikznutmfkit@gmail.com*

Шингур В. М.

*студентка спеціальності 014 «Середня освіта»
освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)»
Запорізький національний університет
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0009-0002-9414-842X
vikashungyr06@gmail.com*

Ключові слова: середня освіта, фізкультурно-спортивні програми, методи фізичного виховання, професійні компетентності, цифрові технології, інноваційні підходи.

Статтю присвячено аналізу сучасних фізкультурно-спортивних програм та методів, їхнього впливу на підвищення фізичної активності різних вікових груп населення. Розглянуто основні підходи до програмування занять із використанням сучасних технологій і методик. Визначено ключові тенденції розвитку, зокрема впровадження інтерактивних технологій, орієнтація на індивідуальні потреби клієнтів та використання міждисциплінарних знань. Мета дослідження – обґрунтувати ефективні підходи до викладання дисципліни «Сучасні фізкультурно-спортивні програми та методи» з акцентом на формування практичних навичок у бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)» для організації занять із фізичного виховання різних груп населення. Об'єкт дослідження – процес вивчення сучасних фізкультурно-спортивних програм і методів у системі фізичного виховання. Предмет дослідження – методичні підходи до викладання дисципліни «Сучасні фізкультурно-спортивні програми та методи», які сприяють формуванню практичних навичок та професійної компетентності у студентів. У ході дослідження використано методи аналізу наукових джерел, навчальних програм, педагогічне спостереження, методи порівняння та узагальнення. Результати дослідження. Дослідження підтвердило високу ефективність використання сучасних фізкультурно-спортивних програм у підготовці студентів. Застосування практико-орієнтованих методів навчання дало змогу забезпечити формування у студентів необхідних професійних компетентностей, таких як складання комплексів вправ для розвитку рухових якостей, адаптація фізкультурних програм до потреб різних вікових та соціальних груп населення, а також використання сучасних цифрових інструментів. Активне використання фітнес-трекерів, мобільних додатків і програм для відеоаналізу виконання вправ забезпечило об'єктивний моніторинг ефективності занять та можливість оперативного коригування навчального процесу. Інтеграція онлайн-платформ створила умови для ефективного управління навчальними матеріалами, автоматизації оцінювання знань та налагодження інтерактивного зворотного зв'язку між викладачами та студентами. Проведене підсумкове тестування дало змогу оцінити рівень сформованості професійних компетентностей студентів. Середній бал теоретичного тестування становив 85, практичних завдань – 88, а компетентності студентів були оцінені у 87 балів за 100-бальною шкалою. Зменшення кількості студентів на етапах практичного тестування свідчить про ускладнення завдань, однак збереження високих середніх балів підтверджує ефективність застосованих методик навчання. Висновки. Результати дослідження демонструють доцільність інтеграції цифрових технологій у процес викладання дисципліни, а також підтверджують значення міждисциплінарного підходу, що забезпечує підвищення мотивації студентів, якість підготовки до професійної діяльності та адаптивність майбутніх фахівців у сфері фізичного виховання.

**MODERN PHYSICAL CULTURE AND SPORTS PROGRAMS AND METHODS:
INNOVATIVE APPROACHES TO THE TRAINING
OF SECONDARY EDUCATION SPECIALISTS**

Tyshchenko V. O.

*Doctor of Sciences in Physical Education and Sports, Professor,
Professor at the Department of Theory and Methods
of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhia National University
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9540-9612
valeri-znu@ukr.net*

Sokolova O. V.

*PhD, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods
of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhia National University
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0003-1062-0935
sokolova-znu@gmail.com*

Omelianenko H. A.

*PhD in Pedagogics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods
of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhia National University
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0490-4133
znutmfkit@gmail.com*

Parii S. B.

*Senior Lecturer at the Department of Theory and Methods
of Physical Training and Sports
Zaporizhzhia National University
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4246-6699
svetusikznutmfkit@gmail.com*

Shungur V. M.

*Student Specialty 014 Secondary Education (014.11 Physical Culture)
Zaporizhzhia National University
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0009-0002-9414-842X
vikashungyr06@gmail.com*

Key words: *secondary education, physical culture and sports programs, physical education methods, professional competencies, digital technologies, innovative approaches.*

The article is devoted to the analysis of modern physical culture and sports programs and methods and their impact on increasing physical activity among various age groups. The main approaches to programming sessions using modern technologies and methods are considered. Key development trends have been identified, including the implementation of interactive technologies, orientation to individual client needs, and the use of interdisciplinary knowledge. The aim of the study is to substantiate effective approaches to teaching the discipline «Modern Physical Culture and Sports Programs and Methods» with an emphasis on developing practical skills in bachelor's students of the specialty 014 Secondary Education (014.11 Physical Culture) for organizing physical education sessions for various groups. The object of the study is the process of studying modern physical culture and sports programs and methods within the physical education system. The subject of the study is methodological approaches to teaching the discipline «Modern Physical Culture and Sports Programs and Methods,» which contribute to the development of practical skills and professional competence in students. The study utilized methods of analyzing scientific sources, educational programs, pedagogical observation, and methods of comparison and generalization. Research Results. The study confirmed the high effectiveness of modern physical culture and sports programs in preparing students. The application of practice-oriented teaching methods ensured the formation of essential professional competencies in students, including the ability to design exercise complexes for developing motor qualities, adapt physical culture programs to the needs of various age and social groups, and utilize modern digital tools. Active use of fitness trackers, mobile applications, and video analysis software provided objective monitoring of training efficiency and enabled real-time adjustments to the learning process. The integration of online platforms created conditions for effective management of educational materials, automation of knowledge assessment, and establishing interactive feedback between instructors and students. Final testing evaluated the level of students' professional competencies, with an average score of 85 in theoretical testing, 88 in practical tasks, and an overall competency score of 87 out of 100. The reduction in the number of students at the practical testing stages reflects the increasing complexity of tasks, but the consistently high average scores confirm the effectiveness of the applied teaching methods. Conclusions. The results of the study demonstrate the feasibility of integrating digital technologies into the teaching process and highlight the importance of an interdisciplinary approach, which enhances students' motivation, the quality of their professional training, and their adaptability as future specialists in physical education.

Вступ. Сучасні умови розвитку фізичного виховання вимагають інноваційних підходів до підготовки фахівців у сфері фізкультурно-спортивної діяльності, що зумовлено швидкими змінами в суспільстві, зростаючим рівнем технологічного прогресу, необхідністю інтеграції фізичної активності в повсякденне життя людей та підвищенням вимог до професійної компетентності педагогів [3]. Важливим аспектом є розвиток компетенцій у сфері інклюзивного фізичного виховання, що передбачає уміння працювати з людьми різного віку, стану здоров'я та фізичних можливостей. Сучасний фахівець має не лише навчати, а й мотивувати до здорового способу життя, формувати у своїх учнів позитивне ставлення до фізичної активності як ключового ком-

понента гармонійного розвитку особистості та вимагає від педагога високого рівня професійної компетентності, емоційної стійкості, здатності до інновацій та гнучкого підходу в роботі з різними категоріями населення [1].

Формування мотивації до здорового способу життя передбачає створення індивідуально орієнтованих програм, які враховують особливості фізичного стану, вікові та психологічні характеристики учнів. Фахівець повинен уміти демонструвати переваги активного способу життя, використовуючи переконливі приклади, практичні кейси та новітні наукові дані про вплив фізичної активності на здоров'я, працездатність і якість життя.

Окрім того, важливим є розвиток емоційного складника: формування позитивного ставлення до

фізичної активності через заохочення, підтримку, демонстрацію досягнень учнів, а також розуміння їхніх потреб і можливостей [2; 4]. Таким чином, сучасний фахівець виступає не лише педагогом, а й наставником, мотиватором і партнером у досягненні гармонійного фізичного, емоційного та соціального розвитку особистості.

Одним із ключових аспектів професійної підготовки бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)» є дисципліна «Сучасні фізкультурно-спортивні програми та методи», яка спрямована на формування у студентів умінь і навичок організації занять із різними групами населення. Вона охоплює широке коло питань, зокрема ознайомлення з класифікацією сучасних програм, навчання складання комплексів вправ, ефективне використання технічних засобів та адаптацію методів фізичного виховання.

Актуальність вивчення цієї дисципліни визначається зростанням попиту на кваліфікованих фахівців, здатних застосовувати сучасні фізкультурно-спортивні програми в умовах швидкого розвитку фітнес-індустрії, рекреаційних та оздоровчих напрямів. Особливого значення набувають питання ефективного використання методів і засобів, що відповідають індивідуальним потребам різних вікових груп населення.

Мета дослідження – визначити ефективність сучасних фізкультурно-спортивних програм та методів у формуванні професійних компетентностей бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)», необхідних для організації фізичного виховання різних груп населення.

Об'єкт дослідження – процес вивчення сучасних фізкультурно-спортивних програм і методів у системі фізичного виховання.

Предмет дослідження – методичні підходи до викладання дисципліни «Сучасні фізкультурно-спортивні програми та методи», які сприяють формуванню практичних навичок та професійної компетентності у бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)».

У ході дослідження використано **методи** аналізу наукових джерел, навчальних програм, педагогічне спостереження, методи порівняння та узагальнення.

Організація дослідження. Методика виконання дослідження включала кілька етапів. На підготовчому етапі було проведено аналіз наукової літератури, навчальних програм і рекомендацій щодо використання сучасних фізкультурно-спортивних методик, що дало змогу сформулювати завдання дослідження, розробити план його вико-

нання та створити тестові завдання для оцінки рівня підготовки бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)» до і після дослідження.

Практичний етап складався з проведення серії занять, спрямованих на ознайомлення студентів із класифікацією фізкультурно-спортивних програм, навчання складання комплексів вправ для розвитку рухових якостей, використання сучасних технічних засобів для проведення занять. У процесі занять використовувалися інноваційні підходи, зокрема цифрові інструменти для моніторингу прогресу учасників.

У дослідженні використовувалися такі інноваційні підходи та цифрові інструменти для моніторингу прогресу учасників. Для моніторингу фізичної активності, частоти серцевих скорочень, витрачених калорій та рівня активності учасників використовувалися фітнес-трекери, зокрема браслети та смарт-годинники, які забезпечували об'єктивні дані для оцінки ефективності фізкультурно-спортивних програм. Цифрові платформи для тестування використовувалися програми для проведення тестувань рухових якостей та фізичного стану, такі як Polar Flow, MyFitnessPal та ін., що давали змогу проводити автоматизований аналіз результатів і зберігати дані для подальшого порівняння.

Для аналізу техніки виконання вправ застосовувалися програми, які забезпечували уповільнений перегляд відеозаписів занять, що давало змогу оцінювати правильність виконання рухів і вносити корективи в реальному часі. Заняття супроводжувалися використанням онлайн-платформ, таких як Moodle або Google Classroom, де студенти могли переглядати навчальні матеріали, виконувати завдання та отримувати зворотний зв'язок від викладачів. Програми типу Excel або спеціалізовані освітні платформи використовувалися для створення звітів про прогрес групи, візуалізації даних у вигляді графіків або таблиць, що давало змогу відстежувати динаміку результатів упродовж дослідження. Зазначені інструменти забезпечили інтеграцію сучасних технологій у процес навчання, що сприяло підвищенню якості підготовки студентів та об'єктивності оцінки їхніх досягнень.

На аналітичному етапі було проведено підсумкове тестування для визначення рівня сформованості компетентностей. Зібрані дані оброблялися за допомогою статистичних методів, що дало змогу порівняти початкові й підсумкові результати студентів та оцінити ефективність застосованих програм і методів.

Результати дослідження. У дослідженні використовувалися такі інноваційні підходи та цифрові

інструменти для моніторингу прогресу бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)».

Підсумкове тестування для визначення рівня сформованості компетентностей студентів проводилося у кілька етапів із використанням різних методів оцінювання, що дало змогу об'єктивно оцінити досягнуті результати. Студенти виконували тестові завдання на онлайн-платформі (наприклад, Moodle або Google Forms), які охоплювали питання класифікації фізкультурно-спортивних програм, методів їх реалізації, а також теоретичні основи складання комплексів вправ, що дало змогу оцінити рівень засвоєння базових знань.

Учасникам було запропоновано скласти комплекс вправ для певної вікової або соціальної групи населення з урахуванням їхніх фізичних особливостей. Окрім того, обґрунтувати вибір методів і засобів, використаних у запропонованій програмі, а також провести пробне заняття, продемонструвавши свою здатність адаптувати методи до реальних умов і потреб групи.

Викладачі спостерігали за проведенням студентами занять та оцінювали якість складання програми (логічність, відповідність завдань меті, різноманітність вправ), техніку демонстрації та проведення занять, здатність студента коригувати програму залежно від потреб учасників. Під час виконання практичних завдань студенти користувалися цифровими трекерами та програмами для моніторингу ефективності вправ. Результати (наприклад, частота серцевих скорочень, витрата калорій) використовувалися для оцінки обґрунтованості вибору фізкультурно-спортивних програм.

Рівень сформованості компетентностей оцінювався за такими критеріями: знання класифікації програм та методів; уміння розробляти та адаптувати фізкультурно-спортивні програми; здатність використовувати сучасні технічні засоби у практичній діяльності; навички проведення занять із різними групами населення. Результати тестування дали змогу порівняти початковий і підсумковий рівні знань, умінь та навичок, визначивши ефективність навчального процесу та сформованість професійних компетентностей у студентів. Отримані результати обґрунтовуються особливостями навчального процесу, складністю завдань і рівнем підготовленості студентів на різних етапах оцінювання.

Етап теоретичного тестування мав найвищу кількість учасників (100 студентів) і середній бал 85, що пояснюється тим, що теоретичне тестування є базовим етапом, який оцінює знання, здобуті під час лекційних занять. Його відносна

простота та доступність для всіх студентів забезпечили максимальне охоплення. Водночас середній бал показує, що студенти мають достатній, але не ідеальний рівень теоретичної підготовки.

Кількість студентів, які виконали практичні завдання, зменшилася до 90, що може бути зумовлено складністю розроблення комплексів вправ і необхідністю врахування індивідуальних особливостей. Середній бал 88 свідчить про те, що більшість студентів успішно впоралася із цим завданням, хоча деякі могли зіткнутися з труднощами у застосуванні теоретичних знань на практиці.

На етапі виконання практичних завдань кількість учасників зменшилася до 85, адже завдання вимагало демонстрації техніки проведення занять та адаптації до реальних умов. Високий середній бал (90) підтверджує, що ті студенти, які виконали завдання, продемонстрували високий рівень практичних навичок.

Кількість студентів зменшилася до 80, оскільки використання цифрових засобів потребувало додаткових технічних навичок та адаптації до роботи з технологіями. Проте найвищий середній бал (92) свідчить про ефективність упровадження інноваційних технологій у навчальний процес та їх важливість для сучасної підготовки фахівців.

Останній етап оцінки за компетентностями, який виконали 75 студентів, оцінював комплекс знань, умінь і навичок, отриманих протягом курсу. Середній бал 87 демонструє, що студенти успішно засвоїли програму, хоча зменшення кількості учасників свідчить про поступову диференціацію рівня підготовки.

Зменшення кількості студентів на кожному наступному етапі свідчить про поступове ускладнення завдань і зростання вимог до компетентностей. Водночас високі середні бали на всіх етапах підтверджують ефективність програми навчання та здатність студентів засвоювати сучасні фізкультурно-спортивні програми і методи. Результати також підкреслюють важливість інтеграції цифрових інструментів і практико-орієнтованих підходів у навчальний процес.

Таким чином, запропоновані нами рекомендації для впровадження у практику передбачають низку заходів для поліпшення якості навчального процесу та підготовки студентів до професійної діяльності. Слід інтегрувати сучасні фізкультурно-спортивні програми у навчальний процес, використовуючи їх класифікацію як основу для розроблення модулів, орієнтованих на розвиток різних рухових якостей та адаптованих до потреб вікових груп населення. Варто забезпечити активне використання цифрових технологій, таких як фітнес-трекери, мобільні додатки для моніторингу фізичної активності та

онлайн-платформи для навчання і тестування, що дасть змогу підвищити якість моніторингу прогресу учасників. Необхідно запроваджувати інноваційні методики, що базуються на індивідуалізації програм, адаптованих до фізичних можливостей та стану здоров'я кожного учасника. Важливим є створення умов для проведення практичних занять, які дають змогу студентам набувати досвіду складання та реалізації програм для різних груп населення, зокрема дітей, людей похилого віку та осіб з особливими потребами. Також рекомендовано проводити постійне підвищення кваліфікації викладачів у сфері застосування інноваційних технологій та сучасних методів фізичного виховання. Особливу увагу слід приділити організації міждисциплінарної співпраці, яка дасть змогу ефективніше поєднувати знання з фізіології, педагогіки, психології та спортивної медицини. Усі ці заходи сприятимуть підвищенню рівня підготовки студентів та забезпеченню якості їхньої професійної діяльності.

Висновки. Дослідження підтвердило ефективність сучасних фізкультурно-спортивних програм та методів у формуванні професійних компетентностей бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (014.11 Фізична культура)». Завдяки інтеграції інноваційних підходів, таких як використання цифрових інструментів та адаптація програм до потреб різних вікових груп, було досягнуто високих результатів у засвоєнні знань і навичок.

У процесі практичних занять студенти успішно опанували навички складання комплексів вправ для розвитку рухових якостей, використання технічних засобів та адаптації методів фізичного виховання для різних груп населення, що свідчить про доцільність запровадження практико-орієнтованих підходів у навчальний процес.

Використання цифрових платформ для моніторингу прогресу учасників (фітнес-трекери, мобільні додатки, онлайн-сервіси) підвищило точність і об'єктивність оцінювання, а також сприяло підвищенню зацікавленості студентів у процесі навчання.

Підсумкове тестування показало поступове зменшення кількості учасників на кожному етапі, що свідчить про зростання складності завдань. Водночас високі середні бали вказують на якісну підготовку студентів та ефективність використаних методів.

Застосування інноваційних підходів дало змогу інтегрувати міждисциплінарні знання, об'єднавши фізіологічні, педагогічні та технічні аспекти навчання, що сприяло формуванню системного підходу до організації фізкультурно-спортивних занять.

Отримані результати підкреслюють важливість адаптації навчальних програм до сучасних вимог, які включають індивідуалізацію занять, використання технологій і практико-орієнтованих методів, що забезпечує підвищення рівня готовності бакалаврів до професійної діяльності у сфері фізичного виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Денисенко Н.Г. Практикум із теорії та методики фізичного виховання (модульний курс) : навчально-методичний посібник-практикум. Луцьк : Волиньполіграф, 2023. 202 с.
2. Калашник Д.С., Журавльова І.М., Христенко Д.О. Проблематика освітньо-професійної програми фахівців зі спеціальності 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)». *Підвищення якості національної освіти у контексті викликів сьогодення* : матеріали регіон. наук.-практ. конф., м. Харків, 26 травня 2022 р. Харків : ФОП Петров В.В., 2022. С. 128–130.
3. Лазарева А., Завацька Л., Гнітецька Т. Поняття предметних компетентностей фахівця спеціалізації 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)». *Актуальні питання та перспективи інноваційного розвитку науки та освіти в умовах євроінтеграції* : зб. тез доповідей учасн. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Рівне, 14 листопада 2024 р. Рівне : МEGУ, 2024. Ч. II. С. 158–160.
4. Шапаренко Е.В. Підготовка здобувачів вищої освіти в галузі фізичної культури до професійної діяльності. *Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Трансформації вищої педагогічної освіти: світовий і український контекст»*, м. Полтава, 16–17 листопада 2021 р. Полтава, 2021. № 22. С. 75–76.

REFERENCES

1. Denysenko, N.H. (2023). *Praktykum z teoriiy ta metodyky fizychnoho vykhovannya (modul'nyy kurs): navchal'no-metodychnyy posibnyk-praktykum dlya zdobuvachiv osvity spetsial'nosti 014.11. Serednya osvita (Fizychna kul'tura) (2 rik navchannya)* [Practical course on the theory and methods of physical education (modular course): a teaching and methodological manual-practicum for students of the specialty 014.11. Secondary education (Physical education) (2nd year of study)]. Luts'k : SPD Hadyak Zhanna Volodymyrivna, drukarnya «Volyn'polihraf». 202 s.

2. Kalashnyk, D.S., Zhuravl'ova, I.M., & Khrystenko, D.O. (2022). Problematyka osvith'o-profesiynoyi prohramy fakhivtsiv zi spetsial'nosti 014.11: Serednya osvita (Fizychna kul'tura) [Issues of the educational and professional program of specialists in the specialty 014.11: Secondary education (Physical education)]. Pidvyschennya yakosti natsional'noyi osvity u konteksti vyklykiv s'ohodennya : materialy rehion. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 26 travnya 2022 r.) / Kharkiv. humanitar.-ped. akad. Kharkiv : FOP Petrov V.V., 128–130.
3. Ponyattya predmetnykh kompetentnostey fakhivtsya spetsializatsiyi 014.11 serednya osvita (Fizychna kul'tura) [The concept of subject competencies of a specialist in specialization 014.11 secondary education (Physical culture)] / A. Lazareva, L. Zavats'ka, T. Hnits'ka // Aktual'ni pytannya ta perspektyvy innovatsiynoho rozvytku nauky ta osvity v umovakh yevrointehratsiyi : zb. tez dopovidey uchasn. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Rivne, 14 lystop. 2024 r.) / Mizhnar. ekonom.-humanit. un-t im. akad. Stepana Dem`yanchuka. Rivne : MEHU, II, 158–160.
4. Shaparenko, E.V. (2021). Pidhotovka zdobuvachiv vyshchoyi osvity v haluzi fizychnoyi kul'tury do profesiynoyi diyal'nosti [Preparation of higher education applicants in the field of physical culture for professional activity.]. materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastyu «Transformatsiyi vyshchoyi pedahohichnoyi osvity: svitovyy i ukrayins'ky kontekst», 16–17 lyst. 2021 r. / Kafedra zahal'noyi pedahohiky ta andrahohiky PNPV imeni V.H. Korolenka. Poltava, 22, 75–76.